

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан географічного факультету
/Калинич І.В./
« 20 » червня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЕОГРАФІЯ СВІТОВОГО ГОСПОДАРСТВА

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Освітня програма	Географія
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	українська

Робоча програма навчальної дисципліни «**Географія світового господарства**» для здобувачів вищої освіти галузі знань **01 Освіта/Педагогіка** спеціальності **014 Середня освіта** освітньої програми **Географія**.

Розробники: Славік Р.В., доцент, к.екон.н., доцент кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «25» червня 2021 р.

Завідувач кафедри Поп С.С.

Схвалено методичною комісією географічного факультету

протокол № 8 від «29» червня 2021 р.

Голова методичної комісії Потіш Л.А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	4-й	4-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3 самостійної роботи студента – 4	7-й	8-й
	Лекції:	
	36	10
	Практичні (семінарські):	
	24	8
Вид підсумкового контролю: усний	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: екзамен	Самостійна робота:	
	60	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «**Географія світового господарства**» є висвітлення особливостей, закономірностей розвитку та функціонування галузевої, територіальної структури сучасного світового господарства.

Завдання вивчення дисципліни:

- володіння теоретичними знаннями щодо формування та функціонування географії світового господарства;
- опанування структури галузей сучасного світового господарства;
- засвоєння особливостей світових господарських зв'язків;
- вміння давати характеристику галузям світового господарства;
- використання методів аналізу та оцінки факторів, що визначають ступінь розвитку галузей світового господарства.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **загальних компетентностей**:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахових компетентностей:

ФК 1. Здатність до формування в учнів ключових і предметних компетентностей та здійснення міжпредметних зв'язків.

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ФК 3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів.

ФК 4. Здатність до пошуку ефективних шляхів мотивації дитини до саморозвитку (самовизначення, зацікавлення, усвідомленого ставлення до навчання).

ФК 7. Здатність до критичного аналізу, діагностики й корекції власної педагогічної діяльності, оцінки педагогічного досвіду.

Предметних компетентностей:

ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК 5. Здатність пояснювати закономірності територіальної організації суспільного виробництва, просторових процесів і форм організації життя людей.

ПК 6. Здатність встановлювати роль і місце України у сучасному світі в контексті географічних чинників її розвитку, аналізувати й пояснювати особливості геопросторової організації природи, населення і господарства України та свого регіону.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Географія світового господарства**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 2.11	Основи суспільної географії
ОК 2.12	Регіональна економічна і соціальна географія
ОК 2.17	Методика викладання географії в закладах загальної середньої освіти

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми **підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Знає основні історичні етапи розвитку предметної області	РН - 1
Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності	РН - 5
Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності	РН - 7
Усвідомлює цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України	РН - 12
Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки	РН - 13
Описує основні механізми функціонування природних і суспільних територіальних комплексів, окремих їхніх компонентів, класифікує зв'язки й залежності між компонентами, знає причини, перебіг і наслідки процесів, що відбуваються в них	РН - 15
Формує в учнів уміння користуватися географічною та картографічною мовою в навчальному процесі, застосовувати алгоритми користування друкованою і цифровою картографічною продукцією при характеристиці окремих географічних об'єктів і територій	РН - 17
Характеризує і оцінює природні умови і ресурси, населення та господарство України, її роль і місце в сучасних суспільно-географічних процесах у світі; знає і розуміє географічні особливості свого адміністративного регіону	РН - 21
Добирає міжпредметні зв'язки курсів географії в базовій середній школі з метою формування в учнів природничо-наукової компетентності відповідно до вимог Державного стандарту загальної середньої освіти з освітньої галузі «Природознавство»; володіє методикою навчання пропедевтичного курсу «Природознавство»	РН - 23
Дотримується сам під час польових навчальних практик та формує відповідальне ставлення учнів до природи, повагу до культурних цінностей і традицій місцевого населення під час екскурсій, походів і експедицій з учнівською молоддю	РН - 24

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Географія світового господарства**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Знати предмет, зміст і методи економічної і соціальної географії світу;	ПРН – 1,5, 13
Знати територіальну організацію господарства держав та економічних регіонів.	ПРН - 23
Вміти аналізувати загальні закономірності та регіональну диференціацію економічних і соціальних процесів у світі;	ПРН – 7, 12,
Вміти складати картосхеми та економіко- і соціально-географічні характеристики окремих регіонів світу.	ПРН – 17
Знати природно -ресурсний потенціал держав і проблем його освоєння; характеристик народів світу, демографічних проблем і перспектив.	ПРН – 21, 24

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є опитування теоретичного матеріалу, письмові самостійні роботи на розв'язування задач, тестів, підготовка слайдових презентацій (у програмі «Microsoft Power Point»)

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування на практичних заняттях та розв'язування задач.

Форма модульного контролю: у формі контрольної роботи за темами змістовних модулів.

Форма підсумкового семестрового контролю: іспит у формі усної перевірки знань – відповідей на питання, що додаються, а також розв'язування задач.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
15	15	20		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота			Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	50	100
15	20	15		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	15	15	15	15
Лабораторні заняття (допуск, виконання та захист)				
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні				
Письмове тестування при тематичному оцінюванні	15	15	15	15
...				
Презентація	10	10	10	10
Реферат	10	10	10	10
Модульна контрольна робота	50	50	50	50
Разом	100	100	100	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

0 балів – завдання не виконано;

40 балів – завдання виконано частково та містить суттєві помилки методичного або розрахункового характеру;

60 балів – завдання виконано повністю, але містить суттєві помилки у розрахунках або в методиці;

80 балів – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки (розмірності, висновки, оформлення тощо);

100 балів – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

0 балів – завдання не виконано;

40 балів – завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60 балів – завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80 балів – завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки не системного характеру;

100 балів – завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. *Становлення та тенденції розвитку світового господарства та його структура.*

Становлення та суть світового господарства. Поняття світового господарства. Закони, закономірності та принципи розвитку і розміщення світового господарства. Сутність міжнародних економічних відносин та їх форми. Механізми світового господарства та складові частини. Етапи формування світової економіки. Періоди розвитку світового господарства. Міжнародний поділ праці. Рух факторів виробництва. Теорії формування та розвитку світового господарства. Типологія країн світу.

Тема 2. *Потенціал світової економіки та фактори виробництва.*

Природно-ресурсний потенціал світового господарства. Мінеральні, водні, земельні та лісові ресурси світу. Роль природних ресурсів в світовій економіці та розподіл між країнами світу. Трудові ресурси світового господарства: кількісні та якісні аспекти. Фінансові ресурси світового господарства. Види фінансових ресурсів. Світові ринки капіталу. Глобалізація фінансових ресурсів світу. Золотовалютні резерви. Фінансова допомога та зовнішній борг. Світові фінансові кризи. Підприємницькі ресурси світу. Підприємництво як економічний ресурс. Підприємництво в умовах глобалізації господарської діяльності. Тіньова економіка світу. Наукові ресурси світу. Основні науково-технічні центри світу – США, Західної Європи, Росії, Японії. Науково-технічні зв'язки в світі.

Тема 3. *Територіальна та галузева структура світового господарства.*

Основні зрушення в структурі світової економіки. Промисловість світу. Тенденції розвитку та розміщення видобувної, легкої, харчової, будівельної промисловості, чорної та кольорової металургії, машинобудування, паливно-енергетичного, хімічного, воєнно-промислового та лісовиробничого комплексу. Сільське господарство світу. Технологічна база сільського господарства. Структура світового сільськогосподарського виробництва. Територіальна організація тваринництва. Особливості розміщення рослинництва.

Модуль 2

Тема 1. *Інфраструктура світового господарства*

Інфраструктура як наукова категорія. Транспортна система світу. Залізничний, автомобільний, авіаційний, морський, трубопровідний транспорт світу. Світова система зв'язків. Соціальна інфраструктура.

Тема 5. *Національна економіка як частина світового господарства.*

Взаємодія національних економік із світовим господарством. Державне регулювання взаємодії національних економік із світовим господарством. Транснаціональні корпорації в світовому господарстві. Форми та механізми інтеграційних об'єднань. Міжнародні економічні організації. Цілі, принципи та види міжнародних організацій. Торгівельно-економічні, валютно-фінансові, економічні, науково-технічні організації.

Тема 6. *Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення.*

Проблема подолання бідності та відсталості. Конверсія. Проблема миру та демілітаризації. Виробнича проблема, масштаби, перспективи рішення. Проблема природних ресурсів. Екологічна криза. Демографічна проблема. Проблема стійкого розвитку. Проблема розвитку людського потенціалу.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Модуль 1						
Змістовий модуль 1. <i>Світове господарство – як складова глобальної соціально-економічної системи.</i>						
Тема 1. Становлення та тенденції розвитку світового господарства та його структура	19	5	4			10
Тема 2. Потенціал світової економіки та фактори виробництва	20	6	4			10
Тема 3. Територіальна та галузева структура світового господарства	20	6	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	61	19	12			30
Модуль 2						
Змістовий модуль 2. <i>Інфраструктура та механізми світового господарства. Проблеми світової економіки.</i>						
Тема 1. Інфраструктура світового господарства	19	5	4			10
Тема 2. Національна економіка як частина світового господарства	19	5	4			10
Тема 3. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення	19	5	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	59	17	12			30
Разом за семестр	120	36	24			60

заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
Тема 1. Становлення та тенденції розвитку світового господарства та його структура	21	2	2			17
Тема 2. Потенціал світової економіки та фактори виробництва	21	2	2			17
Тема 3. Територіальна та галузева структура світового господарства	20	2	1			17

Тема 4. Інфраструктура світового господарства	20	2	1			17
Тема 5. Національна економіка як частина світового господарства	19	1	1			17
Тема 6. Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення	19	1	1			17
Разом за семестр	120	10	8			102

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Становлення та тенденції розвитку світового господарства та його структура	4	2
2	Потенціал світової економіки та фактори виробництва	4	
3	Територіальна та галузева структура світового господарства	4	2
4	Інфраструктура світового господарства	4	2
5	Національна економіка як частина світового господарства	4	2
6	Глобальні проблеми світового господарства та шляхи їх вирішення	4	
Разом		24	8

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Основні протиріччя розвитку світового господарства	5	9
2	Теорії формування та розвитку світового господарства	5	9
3	Фінансова допомога та зовнішній борг	5	9
4	Світові фінансові кризи	5	9
5	Тіньова економіка світу	5	9
6	Експортно-імпортна структура продукції промисловості та сільського господарства.	5	9
7	Три сектори реальної економіки	5	8
8	Значення та функції міжнародних фондів, комерційних банків, бірж, офшорних центрів, технопарків, бізнес-центрів	5	8
9	Вплив глобалізації на міжнародний поділ праці	5	8
10	Процес деіндустріалізації, його негативні та позитивні моменти.	5	8
11	Негативні аспекти глобалізації	5	8
12	Найважливіші глобальні проблеми людства на цьому етапі соціально-економічного розвитку	5	8
Разом		60	102

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. /Я.Б.Олійник та ін.; за ред. Я.Б.Олійника, І.Г.Смирнова; Київ. нац.ун-т ім. Т.Шевченка. – 2-ге вид.,стер. – К.: Знання, 2014. – 637 с.
2. Немець К.А., Немець Л.М. Просторовий аналіз у суспільній географії: нові підходи, методи, моделі. Харків: ХНУ, 2013.
3. Олійник Я.Б., Шищенко П.Г., Степаненко А.В., Масляк П.О. Географія: Україна і світ. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2007. – 456 с.
4. Світова економіка: підручник/ За редакцією А. П. Голікова, О. А. Довгаль. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 349 с.
5. Топчієв О.Г. Основи суспільної географії: підручник для студ. географ. спеціальностей вищих навч. закладів. / О. Г. Топчієв. - [б. м.] : Астропринт, 2009. - 544 с
6. Шаблій О.І. Основи суспільної географії. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2012.

Допоміжна література

1. Географія: світи, регіони, концепти / Г.д. Блій: пер. Д. Олесевич. – К.: Либідь, 2004. – 738 с.
2. Атлас глобальних проблем світу. – К.: ДНВП «Картографія», 2009. – 144 с.
3. Козак Ю.Г., Ковалевський В.В., Лебедева С.Н., Бикова М.Є., Логвінова Н.С., Воронова О.В. Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник. Видання 4-е, перероб. та доп. – Київ: «Центр учбової літератури», 2013, 292 с.
4. Сюткін С.І. Курс лекцій з географії світового господарства. Суми : СумДПУ, 2020. 142 с.
5. Яценко Б.П., Бабарицька В.К. Країнознавство: основи теорії. К.: Либідь, 2009.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <https://uk.wikipedia.org>
2. <https://landlord.ua/news/usia-ekonomika-svitu-v-odnii-diahrami-infohrafika/>
3. <https://businessviews.com.ua>
4. <https://uteka.ua/ua/publication/news-14-delovye-novosti-36-top-19-ekonomicheskii-razvityx-stran-mira>
5. <https://www.un.org/ecosoc/en/home>
6. <https://www.wto.org/>
7. <http://www.geograf.com.ua/human>
8. <https://www.imf.org/external/index.htm>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20__ / 20__ н.р. без змін; зі змінами (Додаток __).
(потрібно підкреслити)

протокол № __ від «__» _____ 20__ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)